

Ny Bokin'i Daniela — Faharoa amby telopolo

Ny Fampitandremana ho an'i Amerika: Ny Hevitry ny Fandikan'i Daniela ho an'izao Androntsika izao

Jeff Pippenger

2023-12-26

Ang sinulat sa pader, at ang pagpapaliwanag ni Daniel kay Belshazzar, ay kumakatawan sa pangwakas na hatol laban kapuwa sa tumalikod na sungay na Republikano at sa tumalikod na sungay na Protestante ng Estados Unidos. Ang panimulang kasaysayan kapuwa ng mga amang nagtatag ng Estados Unidos at ng mga pionero ng Adventismo ay malinaw na naitala, gayunman ang mga aral at mga babalang nakapaloob doon ay isinantabi sa loob ng “apat na salinlahi”. Ganap na kinakatawan ni Belshazzar ang katotohanang ito.

Tsy ilaina ny mamaritra fe-potoana mazava tsara mba hanapahana izay tena dikan'ny taranaka iray, fa ny Tenin'Andriamanitra dia tsy mba diso velively, ary milaza mivantana izy fa amin'ny taranaka fahefatra no hamaranan'Andriamanitra ny boky momba ireo firenena izay nikomy tamin'ny sitrapony nambarany.

Dia Andriamanitra nilaza izao teny rehetra izao hoe: Izaho no Jehovah Andriamanitrao, Izay nitondra anao nivoaka avy tany amin'ny tany Egypta, avy tao an-tranon'ny fanandevozana. Aza manana andriamani-kafa eo anoloako ianao. Aza manao sarin-javatra voasokitra ho anao, na endrik'izay zavatra any an-danitra ambony, na izay ety ambonin'ny tany ambany, na izay any anaty rano ambanin'ny tany; aza miankohoka eo anatrehany, na manompo azy; fa Izaho Jehovah Andriamanitrao dia Andriamanitra saro-piara, mamaly ny heloky ny ray amin'ny zanaka hatramin'ny taranaka fahatelo sy fahefatra amin'izay mankahala Ahy; ary mamindra fo amin'ny arivo taranaka amin'izay tia Ahy sy mitandrana ny didiko. Eksodosy 20:1.

Amin'ny taranaka farany, ary noho izany koa ilay “taranaka fahefatra” ara-paminaniana tamin'ny Isiraely fahiny, dia samy nanondro io taranaka io ho taranaky ny menarana na Jaona Mpanao-batisa na Kristy.

Ry taranaky ny menarana, ahoana no ahafahanareo, izay ratsy, miteny zavatra tsara? fa avy amin'ny haben'izay mameno ny fo no itenenan'ny vava. Ny olona tsara dia mamoka zavatra tsara avy amin'ny rakitra tsaran'ny fony; ary ny olona ratsy kosa dia mamoka zavatra ratsy avy amin'ny rakitra ratsin'ny fony. Fa lazaiko aminareo: ny teny foana rehetra izay holazain'ny olona dia hampamoahana azy amin'izany amin'ny andro fitsarana. Fa ny teninao no hanamarinana anao, ary ny teninao no hanamelohana anao. Matio 12:34–37.

Ao amin'ny taranaka farany amin'ilay bibidia avy amin'ny tany, dia miteny toy ny dragona izy (bibilava misy poizina). Hatramin'ny taona 1863 ka mandra-pahatongan'ny lalana alahady, ny tandroka Repoblikana dia nihataka niala tamin'ny Lalàm-panorenan'i Etazonia. Ny fitahiana nomen'Andriamanitra an'ilay firenena dia nampiala ny fon'ny olom-pirenena sy ny mpitondra tamin'ny andraikiny hiaro ireo foto-kevitra izay namokatra ny harena sy ny fanambinana izay efa

tonga nankafiziny, ary hadinony ny antony nanosika ireo ray mpanorina tamin'ny namolavolany ilay antontan-taratasy masina izay namokatra ny harena sy ny fanambinana izay avy eo navelany hamitaka azy. Tsy ny tanjon'ilay antontan-taratasy masina ihany no hadinony, fa hadinony koa ny andraikiny hitahirany ireo foto-kevitra voarakitra ao anatin'ilay antontan-taratasy.

Nanomboka tamin'ny taona 1863 ka hatramin'ny lalàn'ny Alahady, ny tandroka protestanta marina (Adventisma) dia niala tamin'ireo fahamarinana fototra naorin'Andriamanitra tamin'ny alalan'ny asa fanompoan'i William Miller. Ny fitahiana izay nomen'Andriamanitra ny Adventisma dia nampivily ny fon'ny olom-pirenena sy ny mpitarika hiala amin'ny andraikiny hiaro ireo foto-kevitra izay namokatra ny harena ara-panahy izay efa tonga nankafiziny, ary hadinony ny tanjon'ireo mpisava lalana tamin'ny famoahana ny hafatra aseho eo amin'ireo tabilao masina roa, izay natao hanorenana ny harena ara-paminaniana izay tokony hotehiriziny sy hotoriny.

Rehefa nanao fanekena tamin'ny Isiraely fahiny teo an-tendrombohitra Sinay ny Tompo, dia nanome takela-bato masina roa, mirakitra ny lalàn'ny folo, izay natao ho famantarana ny fifandraisan'ny fanekenany amin'ny olony. Rehefa nanorina ny andro firavoravoana isan-taona Izy, dia nandidy fa amin'ny Pentekosta dia hisy fanatitra mofo roa hatao, izay hasandratra. Ny fanatitra ahetsiketsika, dia ilay fanatitra mofo roa, no hany fanatitra tao amin'ny fanompoam-pivavahana tao amin'ny fitoerana masina izay tsy maintsy nampidirana lalivay (mariky ny fahotan'olombelona, ny lolompo, ny faharatsiana ary ny fihatsarambelatsihy) tamin'ny fanomanana azy.

Tsy tsara ny fireharehanareo. Tsy fantatrareo va fa ny masirasira kely dia mampamirapiratra ny koba manontolo? Koa esory ny masirasira taloha, mba ho koba vaovao ianareo, araka ny maha-tsy misy masirasira anareo. Fa Kristy, Paska ho antsika, dia efa natao fanatitra hamonjy antsika; koa aoka hihazona ny fety isika, tsy amin'ny masirasira taloha, na amin'ny masirasiran'ny lolompo sy ny faharatsiana, fa amin'ny mofo tsy misy masirasiran'ny fahatsoram-po sy ny fahamarinana. 1 Korintiana 5:6–8.

Ary tamin'izany andro izany, raha nisy vahoaka tsy tambo isaina niangona, ka nifanosihosy izy ireo, dia niteny tamin'ny mpianany aloha Izy hoe: Mitandrema ianareo ny amin'ny masirasiran'ny Fariseo, izay fihatsarambelatsihy. Lioka 12:1.

Ny mofo roa ahetsiketsika izay nasandratra ho fanatitra ahetsiketsika dia tandindon'ny fanevan'ny iray hetsy sy efatra arivo sy efatra alina, izay, na dia mpanota aza, dia efa, tamin'ny alalan'ny herin'Andriamanitra, nanala ny lalivain'ny lolompo, ny faharatsiana ary ny fihatsarambelatsihy tao aminy. Ny lalivay izay tao anatin'ireo mofo dia naneho ny olona (mpanota), izay efa naharesy ny ota tamin'ny alalan'ny dingam-panadiovana aseho ho toy ny “nandrahoina” tamin'ny afon'ny memy avy amin'ilay iraky ny fanekena ao amin'ny Malakia toko faha-3. Ireo mofo ireo koa dia naneho ny “mofon'ny lanitra”, satria rehefa natolotra izy ireo dia tsy maintsy nasandratra ho any an-danitra ho fanatitra ahetsiketsika.

Tamin'ny Pentekosta, rehefa tonga ny fahatanterahan'ny tandindona momba ireo mofo roa izay efa natolotra nandritra ny taona maro tamin'ny fetin'ny Pentekosta, dia nanomboka ny asa fiantsoana vondrona iray hafa (ilay mofo faharoa) hivoaka avy amin'ny tontolon'ny Jentilisa ny mpianatr'i

Kristy. Amin'izay fotoana izay dia hisy mofo roa, samy voadio ho afaka amin'ny ota (lalivay) avokoa.

Ny tabilao roa misy ny Didy Folo dia tonga mariky ny fifandraisan'ny fanekena tamin'ny Isiraely fahiny, ary ny mofo roa ahetsiketsika dia maneho ny fifandraisan'ny fanekena amin'ny fiangonana kristiana tany am-boalohany. Tamin'ny fiandohan'ny tantaran'ily bibidia avy amin'ny tany, dia nomena ireo tabilao masina roa ao amin'i Habakoka ho mariky ny fifandraisan'ny fanekena amin'ny Isiraely maoderina, dia ilay tandroka protestanta marina, tahaka ny nanomezana ny Lalàm-panorenana masina ho an'ily tandroka repoblikana. Ankehitriny ny Tompo dia miantso ireo efatra arivo amby efatra alina sy iray hetsy mba hitsangana tahaka ny tafika mahery, ary rehefa manao izany izy, dia hasandratra ho fanatitra ahetsiketsika (faneva) izy ireo rehefa atsipy ao anatin'ny lafaoro nafana impito mihoatra noho ny mahazatra.

Io faneva io dia maneho ny lalàn'ny Didy Folo; maneho koa ireo izay mandeha ao anatin'ny afon'ny lafaoro, miaraka amin'ny Mofo velona avy any an-danitra eo anilany; ary maneho ihany koa ireo izay manandratra ny fampianarana fototra aseho an-tsary eo amin'ny takela-masina roa an'i Habakoka. Ireo famantarana ireo rehetra ireo dia samy aseho ao amin'ireo vavolombelona roa ao amin'ny Apokalypsy toko fahiraika ambin'ny folo.

Ny fitsarana an'i Belsazara dia maneho ny fijoroana ho vavolombelona manohitra ireo tandroka roa amin'ily bibidia avy amin'ny tany. Tamin'ny andron'izany fitsarana izany, dia nisy vehivavy iray (fiangonana) izay nahatakatra fa i Daniela no hany lehilahy tao amin'ily fanjakana izay afaka namantatra sy nandika ny soratra teo amin'ny rindrina.

Ary efa reko ny aminao fa mahay mandika teny ianao ary mahavaha zava-manahirana; koa ankehitriny, raha mahay mamaky ny soratra ianao sy mampahafantatra ahy ny heviny, dia hotafiana lamba jaky ianao, ary hisy rojo volamena hatao amin'ny vozona, ary ho mpanapaka fahatelo ao amin'ny fanjakana ianao. Dia namaly Daniela ka nanao teo anatrehan'ny mpanjaka hoe: Aoka ho anao ihany ny fanomezanao, ary omeo ny hafa ny valisoanao; nefa dia hovakiako amin'ny mpanjaka ny soratra, ary hampahafantariko azy ny heviny.

Ry mpanjaka ô, Nebokadnezara rainao dia nomen'Andriamanitra Avo Indrindra fanjakana sy fahalehibeazana ary voninahitra sy haja. Ary noho ny fahalehibeazana izay nomeny azy, dia nangovitry natahotra teo anatrehan'ny vahoaka rehetra sy ny firenena ary ny samy hafa fiteny rehetra; izay tiany hovanoina dia novonoiny; ary izay tiany hovelomina dia novelominy; ary izay tiany hasandratra dia nasandrany; ary izay tiany haetry dia naetriny. Fa rehefa niavonavona ny fony, ary nihamafy tamin'ny fireharehana ny sainy, dia naongana niala teo amin'ny seza fiandrianany izy, ary nesorina taminy ny voninahiny; ary noroahina hiala tamin'ny zanak'olombelona izy; ary natao tahaka ny an'ny biby ny fony, ary ny fonenany dia niaraka tamin'ny boriki-dia; ahitra tahaka ny omby no nomena azy hohaniny, ary lenan'ny andon'ny lanitra ny tenany; mandra-pahafantarany fa Andriamanitra Avo Indrindra no manjaka amin'ny fanjakan'ny olombelona, ary izay tiany no tendreny hanapaka eo aminy.

Ary ianao, ry Belsazara zanany, dia tsy nampietry ny fonao, na dia fantatrao aza izany rehetra izany; fa nanandratra tena hanohitra ny Tompon'ny lanitra ianao; ary nentina teo anatrehanao ny fanaky ny tranony, ka ianao sy ireo andriandahinao sy ny vadinao ary ny vaditsindranonao

dia nisotro divay tamin'izany; ary nidera ireo andriamanitry ny volafotsy sy volamena sy varahina sy vy sy hazo ary vato ianao, dia ireo izay tsy mahita, na mandre, na mahalala; fa Andriamanitra, izay eo an-tànany ny fofon'ainao, ary Azy ny lalanao rehetra, dia tsy nomenao voninahitra. Koa tamin'izany no nanirahana ny rantsan-tanana avy taminy; ary voasoratra izao soratra izao. Ary izao no soratra izay voasoratra: MENE, MENE, TEKEL, OPARSINA. Izao no hevitra ny teny: MENE; Efa nisain'Andriamanitra ny fanjakanao ka efa nofaranany. TEKEL; Efa nolanjaina tamin'ny mizàna ianao ka hita fa tsy ampy. PERES; Nozaraina ny fanjakanao ka nomena ny Mediana sy ny Persiana.

Dia Belshazara dia nanome baiko; dia notafiany lamba jaky Daniela, ary nasiany rojo volamena teo amin'ny vozony, ary nanao filazana ny aminy izy fa ho mpanapaka fahatelo amin'ny fanjakana. Tamin'iny alina iny dia novonoina Belshazara, mpanjakan'ny Kaldeana. Ary Dariosa Mediana no nandray ny fanjakana, raha tokony ho roa amby enim-polo taona izy. Daniela 5:16–31.

Amin'ny lalàna Alahady any Etazonia dia ho feno ny kapoakan'ny heloka ary ho feno koa ny kapoakan'ny fotoam-pitsapana, ho an'ily firenena sy ho an'ily tandroka Repoblikana nihemotra ary ilay tandroka Protestanta nihemotra, satria Andriamanitra dia efa “nanisa” (ny fanjakana fahenina) “ny fanjakana, ka nahavita azy.” Ireo tandroka roa tonta sy ilay firenena dia ho efa “nolanjaina tamin'ny mizana” (amin'ny fitsarana atao ao amin'ny fitoerana masina) “ka hita fa tsy ampy.” Etazonia dia avy eo “hozaraina,” raha mipoitra ny ady an-trano sy ny jadona, ary avy eo hatolotra ho an'ny fanjakana fahafito sy fahavalo ao amin'ny faminanian'ny Baiboly.

Momba ny amin'ny Amorita no nilazan'i Jehovah hoe: “Ary amin'ny taranaka fahefatra no hiverenan'ireo etỳ indray; fa mbola tsy tanteraka ny heloky ny Amorita.” Na dia niavaka aza io firenena io noho ny fanompoan-tsampiny sy ny fahalotoany, dia mbola tsy nameno ny kapoaky ny helony izy, ka tsy mbola hanome baiko ny handringanana azy tanteraka Andriamanitra. Tsy maintsy hahita ny hery avy amin'Andriamanitra miseho amin'ny fomba mazava ny vahoaka, mba tsy hananany fialan-tsiny. Ilay Mpahary be famindram-po dia vonona mbola handefitra amin'ny helony mandra-pahatongan'ny taranaka fahefatra. Ary amin'izay, raha tsy hita ny fiovana ho amin'ny tsara kokoa, dia hihatra aminy ny fitsarany.

“Amim-pahadisoana ny Tsy Manam-petra dia mbola mitahiry fitanana an-tsoratra momba ny firenena rehetra. Raha mbola atolotra miaraka amin'ny antso ho amin'ny fibebahana ny famindram-pony, dia mbola hitoetra misokatra izany kaonty izany; fa rehefa tonga amin'ny fetra voatendrin'Andriamanitra ny tarehimarika, dia manomboka ny fanompoan'ny fahatezerany. Mihidy ny kaonty. Mitsahatra ny fahari-po avy amin'Andriamanitra. Tsy misy intsony ny fitalahoana famindrampo ho azy ireo.”

“Ilay mpaminany, nitsinjo ny taonjato maro ho avy, dia nahita mialoha io fotoana io teo anoloan'ny fahitany. Ireo firenena amin'izao andro izao dia nahazo famindrampo tsy mbola nisy toy izany. Ny voafantin'ny fitahian'ny lanitra no nomena azy; nefa ny fireharehana mitombo, ny fieremana, ny fanompoan-tsampy, ny fanamavoana an'Andriamanitra, ary ny tsy fankasitrahana tena ambany dia voasoratra hiampanga azy. Haingana dia haingana no amaranany ny kaontiny amin'Andriamanitra.

“Fa ny mampangovitra ahy dia izao: ireo izay nanana ny fahazavana sy ny tombontsoa lehibe indrindra no voaloton’ny faharatsiana manjaka. Voataonan’ireo tsy marina manodidina azy, maro—eny, na dia amin’ireo izay milaza fa mitoetra amin’ny fahamarinana aza—no nangatsiaka, ka resin’ny onjan-dratsy mahery. Ny fanamavoana miely patrana atao amin’ny toe-panahy araka an’Andriamanitra marina sy ny fahamasinana no mitarika ireo izay tsy mifikitra akaiky amin’Andriamanitra hanary ny fanajany ny lalàny. Raha nanaraka ny fahazavana izy ka nankatò ny fahamarinana tamin’ny fo, dia vao mainka ho sarobidy taminy io lalàna masina io rehefa atao tsinontsinona sy lavina tahaka izany. Arakaraka ny isehoan’ny tsy fanajana ny lalàn’Andriamanitra bebe kokoa no mampiharihary kokoa ny tsipika manasaraka ireo mpitandrina azy sy izao tontolo izao. Mitombo ao amin’ny antokon’olona iray ny fitiavana ny didy masina araka ny fitomboan’ny fanamavoana azy ao amin’ny antokon’olona iray hafa.”

“Efa manakaiky haingana ny krizy. Ireo tarehimarika miakatra haingana dia mampiseho fa saiky tonga ny fotoana hamangian’Andriamanitra. Na dia tsy sitrany aza ny hanasazy, dia hanasazy Izy, ary tsy ho ela izany. Izay mandeha eo amin’ny mazava dia hahita famantarana ny loza mananontanona; nefa tsy tokony hipetraka amim-pahanginana izy, tsy miraharaha, miandry fotsiny ny fandranganana, ka mampionona ny tenany amin’ny finoana fa Andriamanitra hiaro ny olony amin’ny andro hamangiany. Tsy izany velively. Tokony ho tsapany fa adidiny ny miasa amim-pahazotoana mba hamonjy ny hafa, sady mibanjina an’Andriamanitra amin’ny finoana mafy mba hahazoana fanampiana. ‘Ny fivavaky ny marina, raha mafana sy mahery, dia mahavita be.’”

“Ny lalivain’ny toe-panahy araka an’Andriamanitra dia tsy very tanteraka ny heriny. Amin’ny fotoana izay maha-lehibe indrindra ny loza sy ny fahakivian’ny fiangonana, ilay antokon’olona vitsy izay mijoro ao amin’ny mazava dia hisento sy hitaraina noho ny fahavetavetana atao eo amin’ny tany. Nefa indrindra kokoa no hiakaran’ny vavak’izy ireo ho an’ny fiangonana, satria ny mambra ao aminy dia manao araka ny fanaon’izao tontolo izao.

Tsy ho zava-poana ny vavaka mafana ataon’ity vitsy mahatoky ity. Rehefa mivoaka ny Tompo amin’ny maha-mpamaly faty Azy, dia ho avy koa Izy amin’ny maha-mpiaro an’izay rehetra nitahiry ny finoana tao amin’ny fahadiovany sy niaro ny tenany tsy ho voaloton’izao tontolo izao. Amin’izany fotoana izany no nampanantenain’Andriamanitra hamaly ny olom-boafidiny izay mitaraina Aminy andro aman’alina, na dia maharitra miandry amin’izy ireo aza Izy.

Ny didy dia izao: “Mandehana mamaky ny afovoan’ny tanàna, dia mamaky ny afovoan’i Jerosalema, ka asio marika eo amin’ny handrin’ireo lehilahy izay misento sy mitomany noho ny fahavetavetana rehetra atao ao afovoany.” Ireo izay nisento sy nitomany ireo dia efa nitony ny tenin’ny fiainana; efa nananatra sy nanolo-tsaina ary niangavy izy. Ny sasany izay efa nanala baraka an’Andriamanitra dia nibebaka ka nanetry ny fony teo anatrehany. Fa ny voninahitry ny Tompo dia efa niala tamin’ny Isiraely; na dia mbola nanohy ny endriky ny fivavahana aza ny maro, dia tsy teo ny heriny sy ny fanatrehany.” Testimonies, boky faha-5, 208–210.

Ireo izay asehon’i Daniela raha nitsangana teo anatrehan’i Belsazara, izay mahalala ny “Hoavy ho an’i Amerika”, dia handray ny “akanjo jaky” an’i Daniela amin’izany fotoana izany, “rojo volamena” iray hatao amin’ny vozony, ary hambara ho “mpanapaka fahatelo amin’ny fanjakana.”

Ny jaky dia famantarana sy lokon'ny lahimatoa, izay mandray anjara roa sosona amin'ny lovan'ny Ray, dia ireo iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina.

Ireo no tsy voaloto tamin'ny vehivavy; fa virijina izy. Ireo no manaraka ny Zanak'ondry na aiza na aiza alehany. Ireo no navotana avy tamin'ny olona, ho santatra ho an'Andriamanitra sy ho an'ny Zanak'ondry. Apokalypsy 14:4.

Amin'ireo mofo roa izay asandratra ho famantarana, ny lahimatoa (izay santatra) no asiana kofehy jaky eo amin'ny tanany.

Ary raha, raha niteraka izy, dia nisy anankiray namoaka ny tanany; ary ny mpampivelona naka ka namatotra kofehy jaky tamin'ny tanany sady nanao hoe: Ity no nivoaka voalohany. Ary raha vao nosintominy niverina ny tanany, indro, ny rahalahiny no nivoaka; dia hoy ravehivavy: Ahoana no nipoiranao tampoka? Ho aminao anie izany fipoahana izany; ka dia natao hoe Fareza ny anarany. Ary rehefa afaka izany dia nivoaka koa ny rahalahiny, ilay nisy ny kofehy jaky tamin'ny tanany; ary natao hoe Zara ny anarany. Genesisy 38:28–30.

Ny filazana voalohany ny amin'ny “jaky” ao amin'ny Soratra Masina dia tamin'ny fotoana nivoahan'i “Zara”, izay lahimatoa ary ny anarany dia midika hoe “fahazavana miposaka”, nivoaka voalohany tamin'ireo kambana naterak'i Joda. Ny reniny, Tamara (izay efa nijangajanga), dia vadin'ilay zanakalahin'i Joda efa maty sady ratsy fanahy. Zara, ilay “fahazavana miposaka”, dia avy tamin'ny firenen'i Joda, ary nisy kofehy jaky teo amin'ny tanany. “Fareza” dia midika hoe mipoaka hivoaka, ary izy no tandindon'ireo izay miala amin'ny fahefana papaly ka mivoaka avy ao Babylona mandritra ny krizin'ny lalàn'ny Alahady.

Ny “tsipika jaky” koa no famantarana niaro ilay mpivaro-tena tao Jeriko, tamin'ny nandravana ny tanànan'i Jeriko.

Indro, rehefa tonga ao amin'ny tany izahay, dia fehezo eo amin'ilay varavarankely nampidinanao anay ity kofehy jaky ity; ary ampangony ho ao aminao ao an-trano rainao sy reninao ary ny rahalahinao mbamin'ny ankohonan-drainao rehetra. Ary izao no hitranga: na iza na iza hivoaka eo am-baravaran'ny tranonao ho any an-dalambe, dia ho eo an-dohany ny ràny, ary izahay dia tsy ho meloka; fa na iza na iza hiaraka aminao ao an-trano kosa, dia ho eo an-dohanay ny ràny, raha misy tanana mikasika azy. Fa raha ambaranao ity raharahanay ity, dia ho afaka amin'ilay fianianana nampianiananao anay izahay. Ary hoy ravehivavy: Araka ny teninareo, dia aoka ho izany. Dia nandefa azy handeha izy, ka dia lasa ireo; ary nofatorany teo amin'ilay varavarankely ny kofehy jaky. Josoa 2:18–21.

Ny fitafiana jaky nampitondraina an'i Daniela dia manondro fa izy amin'izany fotoana izany dia misolo tena ny iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo, dia ny voalohan'ireo mofo ahetsiketsika roa izay asandratra. Amin'ny maha-mofo azy ireo, dia misolo tena ny Mofon'ny lanitra izy, Izay nomena fitafiana jaky tao amin'ny efitra lehibe iombonana fony Izy teny an-dalana ho amin'ny fanomboana Azy. Ao amin'ny efitra fanasana nataon'i Belsazara, izay tandindon'ilay efitra lehibe iombonana izay nanomezana an'i Jesosy fitafiana jaky, dia omena izany ireo izay mahatakatra ny krizy izay eo anoloana indrindra ao amin'ny “Future for America”.

Dia nalain'ny miaramilan'ny governora Jesosy ka nentiny tao an-trano fiandrasana, ary novorin'izy ireo teo aminy ny antokon-tafika rehetra. Dia nesoriny ny fitaifiany, ka nampitaifiany lamba mena jaky Izy. Matio 27:27, 28.

Ny akanjo nomena ireo izay soloin'i Daniela tena dia ny akanjon'i Kristy, dia ny fahamarinany, izay fotsy.

Aoka isika hifaly sy hiravoravo, ary hanome voninahitra Azy; fa tonga ny fampakaram-badin'ny Zanak'ondry, ary ny vadiny efa niomana. Ary nomena azy ny hitaify rongony madinika, madio sady fotsy; fa ny rongony madinika dia ny fahamarinan'ny olo-masina. Apokalypsy 19:7, 8.

Ny akanjo lava nomena an'ireo izay aseho ho Daniela dia samy jaky no sady fotsy; fa ny akanjo lavany dia efa nosasana tamin'ny savony fanadiovan-damba, tamin'ilay mpanadio lamba ao amin'ny Malakia toko faha-telo, rehefa manadio ny zanak'i Levy Izy.

Fa iza no mahazaka ny andron'ny fihaviany? ary iza no hahatohitra raha miseho Izy? fa tahaka ny afon'ny mpanadio metaly Izy, ary tahaka ny savony fanadiovan'ny mpanasa lamba; Ary hipetraka tahaka ny mpanadio sy mpanefy volafotsy Izy; ary hodiovin'ny zanak'i Levy, sady hodiovin'ny tahaka ny volamena sy ny volafotsy izy, mba hanoloran'izy ireo fanatitra ho an'i Jehovah amin'ny fahamarinana. Malakia 3:2, 3.

Fotsy ny akanjo lava, nefa noho izy voasasa tamin'ny rà jaky n'ny Zanak'ondry ihany.

Ary avy amin'i Jesosy Kristy, ilay Vavolombelona mahatoky, sy Lahimatoa tamin'ny maty, ary Andrianan'ny mpanjakan'ny tany. Ho an'Ilay tia antsika ka nanasa antsika ho afaka amin'ny fahotantsika tamin'ny rany ihany, ary nanao antsika ho mpanjaka sy mpisorona ho an'Andriamanitra sy Rainy; ho Azy anie ny voninahitra sy ny fanapahana mandrakizay mandrakizay. Amena. Apokalypsy 1:5, 6.

Ny fanononana voalohany ny amin'ny rojo volamena dia tamin'ny nanendrena an'i Josefa ho amin'ny fitondrana an'i Egipta.

Ary hoy Farao tamin'i Josefa hoe: Indro, efa napetrako ho mpanapaka amin'ny tany Egipta rehetra ianao. Dia nesorin'i Farao tamin'ny tany ny peratra fanombohany ka nataony tamin'ny tany an'i Josefa; ary notafiany lamba rongony fotsy madinika izy, sady nasiany rojo volamena teo amin'ny vozony; ary nampitaingeniny tamin'ny kalesy faharoa izay azy izy; dia niantso teo alohany izy hoe: Mandohaleha; ka dia nataony ho mpanapaka amin'ny tany Egipta rehetra izy. Dia nesorin'i Farao tamin'ny tany ny peratra fanombohany ka nataony tamin'ny tany an'i Josefa; ary notafiany lamba rongony fotsy madinika izy, sady nasiany rojo volamena teo amin'ny vozony. Genesisy 41:41–43.

Ny antony nanendren'i Farao an'i Josefa ho mpanapaka an'i Egipta dia satria Josefa nahay nandika ny nofin'i Farao momba ny “impito”, mifandray amin'ilay fitsokan'ny “rivotra avy any atsinanana” izay mitondra fandranganana.

Ary hoy Farao tamin'i Josefa: Tamin'ny nofiko, indro, nitsangana teo amoron'ny ony aho; ary, indro, niakatra avy tao amin'ny ony ny ombivavy fito, botabota nofo sady tsara tarehy; ary

nihinana teny amin'ny ahitra izy. Ary, indro, nisy ombivavy fito hafa niakatra nanaraka azy, mahia sady ratsy tarehy indrindra ary kely nofo, izay tsy mbola hitako hatrizay manerana ny tany Egipta noho ny haratsiany. Ary ireo ombivavy mahia sy ratsy tarehy dia nihinana ireo ombivavy fito matavy voalohany. Ary rehefa nohaniny ireo, dia tsy fantatra akory fa efa nohaniny izy; fa mbola ratsy tarehy ihany izy, tahaka ny tamin'ny voalohany. Dia nifoha aho. Ary hitako tamin'ny nofiko, ka, indro, nisy salohim-bary fito naniry tamin'ny taho iray, feno sady tsara; ary, indro, nisy salohim-bary fito, malazo, manify, ary matin'ny rivotra avy any atsinanana, naniry nanaraka azy. Ary ny salohim-bary manify dia nandany ireo salohim-bary fito tsara; ary nolazaiko tamin'ny mpanao ody izany; nefa tsy nisy nahay nanambara izany tamiko. Ary hoy Josefa tamin'i Farao: Iray ihany ny nofin'i Farao; efa nasehon' Andriamanitra an'i Farao izay efa hataony. Genesisy 41:17–25.

Nadika tamin'ny fara-mandry nataon'i Farao araka ny fitsipiky ny hoe “andalana manampy andalana” i Josefa, satria nolazainy tamin'i Farao aloha fa iray ihany ireo nofy roa ireo. Avy eo dia nadikany ho tandindona ny teny hoe “fito,” izay nampifandraisina tamin'ny “ombivavy,” sy ny “salohim-bary.” Ny teny hoe “fito” ao amin'io andalan-teny io dia ilay teny ihany izay nadika hoe “fito heny,” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo. Nadikan'i Josefa ho tandindon'ny fito taona, na roa arivo dimanjato sy roa-polo andro, ilay “fito.” Samy nandika tandindon'ilay “fito heny” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo i Josefa sy Daniela.

Ao amin'ny nofin'i Farao, ny mosary dia nateraky ny salohim-bary izay “voakapoky ny rivotra avy any atsinanana.” Teny mifanindry amin'ny teny, araka ny ampiasain'i Josefa mivantana, ny “rivotra avy any atsinanana” dia manondro fa ny finoana silamo no miteraka ny vanim-potoanan'ny mosary sy ny firodanan'ny toekarena izay manomboka rehefa omena ny rojo volamena i Josefa sy Daniela, izay maneho ny fanandratana ny faneva ho amin'izao tontolo izao (Ejiptan'i Josefa), sy ny fiantsoana ny ondry hafa an'Andriamanitra hivoaka avy ao Babylona (an'i Daniela).

Ny tandroka roa an'i Etazonia dia asehon'ny hery rehetra ao amin'ny faminanian'ny Baiboly izay aseho ho firenena roa. Tafiditra amin'izany i Frantsa, izay ahitana ara-paminanianana an'i Sodoma sy Egipta, ary koa i Israely izay nisy ny fanjakana avaratra sy atsimo, ary koa ny Fanjakana Medo-Persiana. Ny tandroka roa an'i Medo-Persia ao amin'ny Daniela toka faha-valo dia manondro fa ny iray amin'ireo tandroky ny fanjakana dia miakatra farany.

Dia nanandratra ny masoko aho ka nijery, ary, indro, nisy ondrilahy iray nitsangana teo anoloan'ny ony, izay nanan-tandroka roa; ary avo ireo tandroka roa ireo; nefa ny iray avo noho ny iray, ary ilay avo kokoa no nipoitra tatỳ aoriana. Daniela 8:3.

Ny tandroka roa an'i Medo-Persia dia maneho ny tandroka roa an'ilay bibidia avy amin'ny tany, ary noho izany dia tsy maintsy ho ambony kokoa ny iray amin'ireo tandroka an'ilay bibidia avy amin'ny tany ary hipoitra any aoriana. Tamin'ny fotoan'ny farany tamin'ny 1798 dia nanomboka ny fanapahan'ilay bibidia avy amin'ny tany, ary ny tandroky ny Protestantisma dia nentin'i Elia mpaminany ho any an-tendrombohitra Karmela, izay asehon'i William Miller. Tokony hisy fifanandrinana iray izay haneho fahasamihafana eo amin'ny mpaminany marina sy ny mpaminany sandoka, izay hotanterahina amin'ny fitsapana tao an-tendrombohitra Karmela, izay nitranga

nanomboka ny 11 Aogositra 1840 ka hatramin'ny 22 Oktobra 1844.

Ny Advantisma Millerita dia nohamarinin'ny fitondran'Andriamanitra ho ilay mpaminany marina, tamin'io fotoana io ihany koa no niverenan'ny antokom-pinoana Protestanta tao Etazonia ho amin'i Roma papaly ka tonga zanany-vavy. Tamin'ny taona 1863, ilay tandroka Protestanta marina, dia ny Advantisma Millerita, dia niverina ho amin'ilay firaisana ihany tamin'ny Protestantisma niodina tamin'ny fiverenany tamin'ilay fomba maloto fandalinana ny Baiboly izay ananan'ny Protestantisma niodina, raha nanomboka ny asany miandalana amin'ny fandavana ny hafatr'i Elia izy ireo. Tamin'io fe-potoana io ihany koa no nanombohan'ny Ady An-trano tao Etazonia. (Mariho fa rehefa lavina ny Fanahy Masina, dia ny fanahy hafa no mandray toerana, ary ady mandrakariva no vokany.) Tamin'izany dia nizara ara-bakiteny, ara-politika ary ara-paminaniana ilay firenena. Ilay tandroky ny Repoblikanisma, nanomboka teo, dia ho ao anatin'ny tolona miha-mafy eo amin'ny antoko politika roa lehibe.

Hatramin'ny taona 1863, tandindon'ny fizarazarana—satria io taona io no tena ivon'ny ady an-trano teo amin'ny Avaratra sy ny Atsimo—dia niseho ny antoko politika roa tao amin'ilay tandroka Repoblikana sy ny antoko roa tao amin'ilay tandroka Protestanta, dia ny antoko Demokrasy sy Repoblikana, ary ireo Protestanta nihemotra mpitandrina Alahady sy mpitandrina Sabata. Ny fizarazarana roa sosona amin'ny iray na iray amin'ireo tandroka ireo dia naseho mialoha tamin'ny andron'i Kristy tamin'ny alalan'ny Sadoseo sy ny Fariseo. Ny sokajy iray dia nandà tanteraka ireo foto-kevitra niorenana, ary ny iray hafa kosa nilaza fa manohana ireo foto-kevitra niorenana, nefa nony farany dia nosoloiny fomban-drazana sy fanao olombelona ireo.

Tamin'ny 11 Septambra 2001 no nanombohana ara-paminaniana ny vanim-potoanan'ny fizahan-toetra momba ny sarin'ilay bibidia, ary tonga amin'ny fara tampony izany amin'ny lalàn'ny Alahady, na amin'ny fanasambe mamo an'i Belsazara. Ny lalàn'ny Alahady no marika manondro fa ny firaisan'ny fiangonana sy ny fanjakana dia efa mivoatra tanteraka. Amin'izany fotoana izany, ny tandroka roa dia ny Repoblikanisma nihemotra tamin'ny finoana sy ny Protestantisma nihemotra tamin'ny finoana dia tonga tandroka nihemotra tamin'ny finoana iray ihany, ary amin'izay no anaovana an'i Daniela ho tandroka fahatelo, na mpanapaka fahatelo, na ilay tandroka Protestanta marina izay miakatra farany sady avo kokoa, fa amin'izay no asandratra azy ho faneva.

Josefa sy Daniela dia tsipika faminaniana iray ihany; fa tsipika manampy tsipika, ny mpaminany rehetra dia samy mamantarana ny andro farany. Samy nahafantatra ny “impito” izy roa, tamin'ny fotoana nahitany izany. Ny “rivotra avy any atsinanana” dia ny finoana silamo, izay miditra eo ambanin'ny manda, raha manolotra ny fanazavany amin'i Belsazara sy Farao izy ireo ny amin'izay atao hoe “Ny hoavin'i Amerika”. Mitafy ny “akanjo jaky” an'ny fahamarinan'i Kristy izy ireo, izay ilay “akanjo fotsy” tonga tahaka izany noho ny ran'i Kristy. Asandratra ho famantarana izy ireo ary aseho ho satroboninahitra, na rojo volamena, rehefa tonga mpanapaka fahatelo izay miakatra ambony kokoa sy miakatra farany.

Hitohy ny amin'i Daniela toko fahenina isika ao amin'ny lahatsoratra manaraka.

“Tamin’io alina farany feno hadalana mahery io, dia nofenoan’i Belsazara sy ny andrianany ny fatran’ny helony sy ny heloky ny fanjakan’ny Kaldeana. Tsy nisy intsony ny nahafahan’ny tanan’Andriamanitra, izay nisakana, nanalavitra ny loza efa mananontanona. Tamin’ny alalan’ny fitarihan’Andriamanitra maro samihafa no nitadiavany hampianatra azy ireo hanaja ny lalàny. ‘Efa naniry ny hanasitrana an’i Babylona isika,’ hoy Izy nanambara momba ireo izay efa tafakatra hatrany an-danitra ankehitriny ny fitsarany, ‘nefa tsy sitrana izy.’ Jeremia 51:9. Noho ny faharatsiam-panahin’ny fon’olombelona izay hafahafa tokoa, dia hitan’Andriamanitra tamin’ny farany fa tsy maintsy avoakany ny didim-pitsarana tsy azo ovana. Tsy maintsy hianjera Belsazara, ary ny fanjakany dia tsy maintsy hafindra eo an-tanan’ny hafa.” Mpaminany sy Mpanjaka, 530.